

Víctimes psicològiques del 17-A, cinc anys després

«Sentia que no podia queixar-me, altres persones mereixien més ajuda», diu la parella d'un home apunyalat a Cambrils

Robert Manrique, assessor de la UAVAT, davant dels plafons amb la identitat i ubicació de nombroses víctimes del terrorisme | ACN

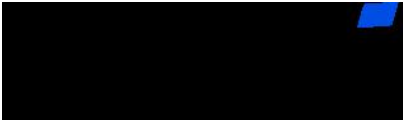
Dels centenars de **víctimes dels atemptats de l'agost del 2017** a Catalunya, bona part van ser psicològiques, sense ferides físiques. No són les que més es van veure als mitjans de comunicació en els primers dies i fins i tot elles mateixes inicialment no es consideraven víctimes o creien que no mereixien tanta ajuda com els familiars dels morts o els ferits greus.

Dues d'aquestes víctimes, una de **la Rambla de Barcelona i l'altra de Cambrils**, relaten a l'ACN que inicialment se sentien culpables per no haver estat ferides físicament i per demanar ajuda psicològica davant les seqüeles que els va provocar un trauma com aquell. "Sentia que no havia de queixar-me, perquè altres persones mereixien més ajuda", diu l'exquiosquera **Alejandra Algar**.

En moltes ocasions aquestes víctimes senten que les administracions tampoc les han tractat com a tals, i han tingut i tenen molts problemes per ser reconegudes oficialment i rebre **ajudes públiques**.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=ZgvSCc2GFk>

La sentència de l'Audiència Nacional ha reconegut unes 350 víctimes de la doble explosió accidental del xalet dels gihadistes a **Alcanar** el 16 i el 17 d'agost, l'atropellament mortal amb la

furgoneta a la Rambla la tarda del 17 i la posterior fugida del seu conductor, **Younes Abouyaaqoub**, fins el dia 21, i l'atac amb cotxe i matxets al passeig marítim de Cambrils la matinada del 18 d'agost per part de cinc gihadistes més. Aquestes 350 víctimes són més de les que inicialment va reconèixer el Ministeri de l'Interior, però encara n'hi ha de no reconegudes, segons les entitats que ajuden i representen les víctimes del terrorisme. I de les que surten a la sentència moltes no ho saben i les autoritats no s'esforcen en trobar-les per explicar-los que tenen dret a ajudes públiques.

De les víctimes reconegudes per la sentència, almenys 74 no van ser-ho inicialment pel Ministeri perquè al·legava que les seqüeles psicològiques que patien no s'havia pogut demostrar que fossin causades directament pels atemptats. Com en altres tipus de delictes, com els sexuals, algunes víctimes inicialment poden intentar autonegar-se de quina manera els han afectat uns fets concrets o poden no explicar durant anys que tinguin cap tipus de **seqüela**.

Una jove quiosquera que no "mereix" ser ajudada

És el cas de l'Alejandra Algar, una jove que el 17 d'agost feia dues setmanes que havia començat a treballar a través d'una ETT al **quiosc** de dalt de tot de la Rambla. La furgoneta no va impactar contra l'establiment, però ella va veure bona part de la seqüència terrorista. Va atendre unes noies estrangeres i els Mossos la van fer tancar-se amb els seus companys de feina dins del quiosc durant hores.

L'empresa que gestionava el quiosc no es va interessar per ella ni pels seus altres dos companys en tota la tarda. Només els va citar l'endemà al matí per fer una reunió "de motivació" i els va tornar a fer treballar al mateix lloc on un dia abans havien vist l'atropellament brutal de desenes de persones. De fet, al matí del dia 18 hi va haver també corredisses davant d'una falsa alarma d'atemptat, cosa que li va generar por altre cop.

És el primer cop que ho explica a un mitjà de comunicació. Amb enteresa, però emocionada al recordar-ho. **Li va costar molt de temps al principi adonar-se que patia seqüeles psicològiques.** Fins i tot se sentia culpable de pensar que necessitava ajuda, perquè considerava que altres persones ho "mereixien" més que ella, com els familiars dels morts o els que havien patit ferides físiques importants, i pensava que no havia de "queixar-se".

Durant setmanes va seguir treballant al mateix quiosc, sempre acompanyada de dos companys que també havien viscut els fets, però **no en parlava gaire amb ningú**, ni amb els seus pares. De fet, assegura que no tenia massa problemes per treballar al mateix lloc on havia viscut els fets, ja que hi havia molta presència policial i se sentia "segura".

A l'hivern va ser traslladada a un altre quiosc, a la part baixa del Passeig de Gràcia, davant de la Borsa. Allà hi treballava tota sola i això va fer que comencés a notar efectes psicològics del trauma viscut i un cert **estrès posttraumàtic**. Se li va desenvolupar un petit trastorn obsessiu-compulsiu i s'havia d'assegurar que tots els imants per a turistes que venia al quiosc estiguessin perfectament alineats. També s'angoixava quan veia més d'una vegada la mateixa persona per la zona. Va patir els primers atacs d'ansietat i una primera baixa laboral curta a causa de l'angoixa que li va provocar un petit incident amb un client agressiu.

L'exquiosquera de la Rambla Alejandra Algar, víctima psicològica de l'atemptat del 17-A. Foto: ACN

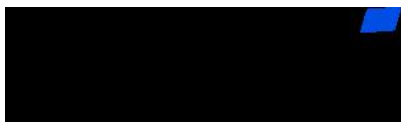
La Unitat d'Atenció i Valoració a Afectats per Terrorisme (UAVAT) es va crear el febrer del 2018 en adonar-se que moltes víctimes no havien rebut cap tipus de seguiment ni tractament per part de les administracions. Van fer una cosa que no havia fet ningú abans: repartir fulletons a tots els establiments de la Rambla explicant que si algú havia viscut de prop l'atemptat podien ajudar-lo i tenia certs drets com a víctima.

Aquest fet tant senzill, que les autoritats policials, judicials, sanitàries o governamentals no havien fet durant mesos, va servir a l'Alejandra per adonar-se d'allò que li passava. Es va posar en contacte amb la UAVAT, que la va derivar a una psicòloga privada. Amb una **baixa de quatre mesos per ansietat** va deixar definitivament la feina al quiosc i va decidir canviar de rumb de vida i posar-se a estudiar una cosa que sempre li havia agradat com a afició: **disseny i confecció de roba**.

La mateixa **psicòloga** de la UAVAT ja li va fer entendre que allò que li passava era normal i relativament habitual en moltes víctimes psicològiques del terrorisme: negar inicialment que hi hagi afectació psicològica, intentar no parlar-ne gaire i després sentir-se culpable per haver de demanar ajuda pensant que altres persones, sobretot les ferides o els familiars dels morts, tenen més dret a ser ateses.

Les sessions amb la psicòloga privada la van ajudar molt a pair els efectes del **trauma** viscut i patit. Va poder rebre psicoteràpia per part de psicòlegs de la sanitat pública, però les sessions eren molt més fredes, gairebé ni la miraven a la cara, "només feien alguna pregunta i escrivien a l'ordinador", lamenta. Més tard va haver de deixar la psicòloga privada perquè no s'ho podia permetre econòmicament, tot i que admet que hi hauria seguit anant perquè la va ajudar en molts altres aspectes de la seva vida.

Durant els primers anys estava en contacte amb les noies que va ajudar al quiosc i amb els seus

excompanys de feina. Es preocupava més per ells que per ella mateixa. Més tard va preferir no mantenir el contacte. El **judici** no el va voler seguir massa i ara reconeix que pensa en aquell dia quan veu a les notícies atemptats similars o veu algun cotxe a molta velocitat. En parla més amb els seus pares però tampoc ho explica massa a les persones que acaba de conèixer. Ho viu com un episodi negatiu del seu passat, però creu que ja ho ha superat.

Núria, "culpable" de seguir amb vida

La **Núria Figueras** era de vacances a Cambrils amb el seu company. Havia triat ella la destinació, i el destí va voler que un dels terroristes atacés amb un ganivet la seva parella, un argentí que va patir una important ferida des de l'orella fins l'estèrnum, que li va afectar de forma important la cavitat bucal i la respiració. El Rubén es va interposar entre el terrorista i la seva parella, i la Núria només va patir algunes rascades a les cames. "Sembla que no em passés a mi, semblava una pel·lícula, amb tanta sang que hi havia", explica.

La Núria va tenir inicialment la mateixa reacció que l'Alejandra. Se sentia "**culpable**" d'haver triat Cambrils com a lloc de vacances, d'haver salvat la vida gràcies al seu company, de no haver patit cap ferida important, com sí va patir el Rubén, i de necessitar ajuda, perquè ella només tenia seqüeles psicològiques.

En aquella època ja patia una **depressió** i potser això la va fer ser conscient que necessitava ajuda per superar aquell trauma. Per això, necessitava parlar amb el Rubén o amb un psicòleg sobre aquells fets, però la seva parella donava per superat el trauma i no en volia parlar massa. No va ser fins a l'octubre següent que el **Ministeri de l'Interior** li va oferir ajuda psicològica. Les seqüeles de l'atemptat sumat a la depressió prèvia la van obligar a ingressar temps després en un centre psiquiàtric de Barcelona durant dos mesos.

De fet, Figueras és molt crítica amb el tracte "desagradable" rebut per les administracions. Inicialment els Mossos la van fer sentir com si les ferides del seu company no fossin causades per un terrorista. **Al CAP de Cambrils també es va sentir abandonada** i tractada amb poca cura. Finalment, els representants del Ministeri de l'Interior li van fer preguntes personals com els motius del seu divorci o quants diners cobrava i no la van informar dels nombrosos i embolicats tràmits burocràtics que hauria de fer a partir d'aleshores. Li van preguntar si tenia alguna assegurança de vida o si tenia advocat, quan ella pensava que l'estat la defensaria en el procés judicial. "Estàvem perduts", lamenta.

Núria Figueras, víctima psicològica de l'atemptat terrorista de Cambrils, durant l'entrevista amb l'ACN. Foto: ACN

Va ser gràcies a la UAVAT i a l'Asociación 11-M Afectados por el Terrorismo que va començar a saber quin **recorregut judicial i administratiu** havia de seguir. Per això, lamenta que les administracions "no han après res" dels atemptats a Madrid del 2004 sobre com s'han d'atendre les víctimes l'endemà dels fets. "És un privilegi que et reconeguin com a víctima", es queixa.

El judici a l'Audiència Nacional el va seguir fil per randa i amb molt d'interès perquè "necessitava saber" quin terrorista havia apunyalat al seu company. Es va fer fins i tot un croquis amb els noms de tots els implicats per poder-ho seguir millor. La vista oral no la va "remoure", però sí que va ser "desagradable" i li va donar informació. En canvi, a la seva parella no li va interessar gairebé gens. De la sentència i el fet que un recurs posterior rebaixés deu anys més les penes dels dos principals condemnats, no n'està gaire satisfeta.

Però la Núria vol saber més detalls de tota la trama, i lamenta que ni el judici hagi arribat al fons de l'assumpte ni el Congrés de Diputats hagi fet una comissió d'investigació sobre el que va fallar. Ella ho atribueix a la "foscor" de les "**clavegueres de l'estat**", que "funcionen al 100%", sobretot per la relació de l'imam de Ripoll amb el CNI. També critica l'Ajuntament de Cambrils per no haver fet cap acte oficial de record ni el 2019, ni el 2020 ni el 2021.

Cinc anys després, admet que les ferides psicològiques no les té curades del tot, però el temps li permet acceptar els fets amb més tranquil·litat. No vol més psicoteràpia, sinó que el seu dia a dia "sigui el més dia a dia possible".

[plantillasuccessos]